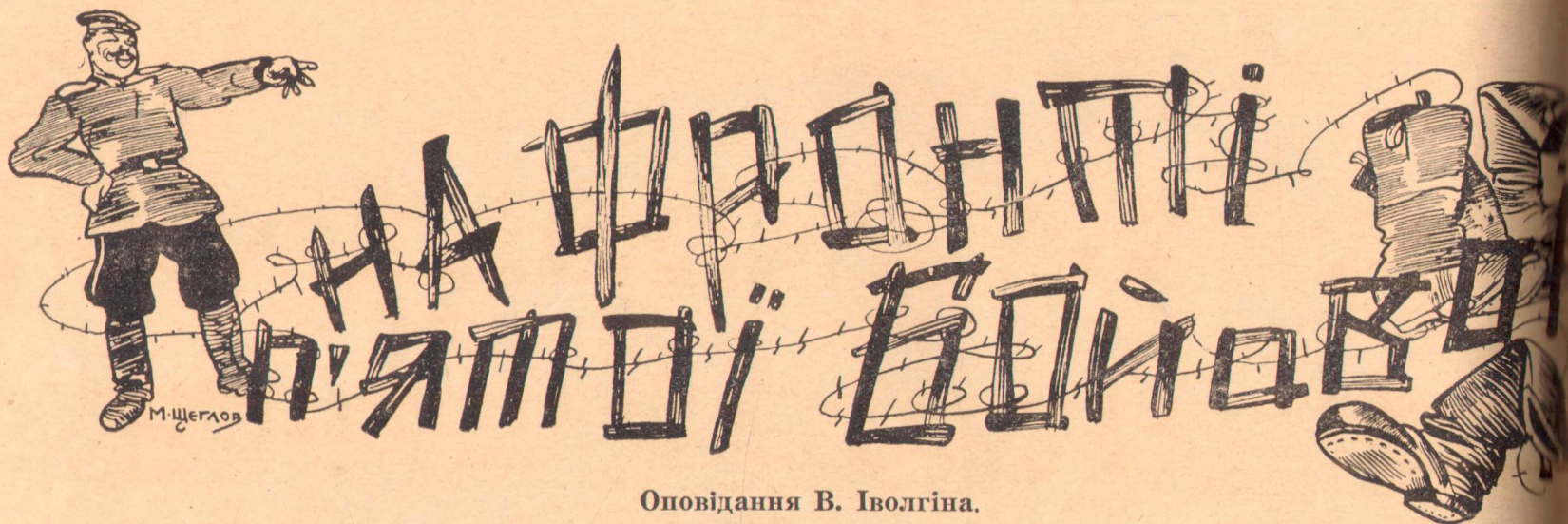

Оповідання В. Іволгіна.

ВАЖКИЙ був на руку підпрапорщик, фельдфебель п'ятої бойової. А коли „довелося“ йому ударити єфрейтора Онищенка, той інстинктивно смикнув рукою, яка підтримувала нерухому біля ноги гвинтовку, — багнет упав наперед і підпрапорщик настрикнувся на нього.

І поки сотенний санітар перев'язував у землянці фельдфебельову руку, — в „мікешкиній“ халупі, збудованій позаду шанців на лісовій галявині, для санітарів, сидів заарештований Онищенко.

Підпрапорщик показав всю справу так, що не випадково Онищенко смикнув рукою, а навмисне хотів його заколот.

Краснобаєм не аби яким був Онищенко. У вільні від нарядів години завмірала землянка третьої чоти, слухаючи свого улюбленця.

Був він бездомником, хазяїна та сім'ю його теж забавляв казками. А головне, знаменито грав у „свої козири“.

— За це і держав мене більш хазяїн! — з погордою говорив Онищенко. Чотовий Седих любив Онищенка і за веселу вдачу і за справність:

— Фа-а-армальний салдат!

Коли у чоті дізнались про те, що скоїлось, збіглися до „мікешкиної“ халупи. Мізерна була ця землянка. Сами санітари будували її і вийшла вона як шкапа, підсліпувата, коса.

Називалась вона „мікешкиною“ через те, що салдати читали якимось чином закинуту в окопах книжечку Маміна-Сібіряка. Там оповідалось про дядю Сарая, про чудака Мікешку, і про його сиrotливу, вбогу хатку. Це врізалось в пам'ять глибоко і було до вподоби більш ніж щось інше.

Біля „мікешкиної“ халупи кип'ятили острів і любили відпочивати стрільці. Весела галявинка, захищав її добре ліс од супротивника,

І як лише згинаючись і розтинаючи повітря, коротко свиснув прут, глянули всі. Майнув білий клапот. З двох боків пруту спадали. Хлопчик опік тіло перший прут. Другий вирізав на ньому розову смугу. А потім, якось відразу бризнула темна кров. Гадючкою, поспішно поповзла до нього, униз...

Нерухомо, безмовно лежить Онищенко і вже білого клаптя на грудях — шматок свіжого м'яса...

Гаряче дихає чота. Спокійно, як лягав, так і встав Онищенко. Мимо них розходились салдати. Ніхто не намагався говорити з Онищенком. Сором було не тільки йому — друг другові дивитися в вічі. І в кожного було відчуття, ніби і його лупцювали.

Від цього дня почала заїдати чотового настирлива думка. Адже і він вже два рази ударив прапор. Не вшанував ні двох хрестів, ні двох прапорів.

Почала смоктати Седих думка про помсту. На бій не було нікого. Стояли під Барановичами. Шанці будували міцно. Влаштувались на позиції. Засумував Седих, ночами шушукав з своїм земляком.

Та тільки вийшли в резерв до невеличкого села за п'ять верст від позиції, оживився, почав часто ходити до обозу на кухню, до капітана муса Яшки Лукова. Там пив з ним спирт-сирець.

Пожадливи був прапорщик Пузанов. Онучі, білизна, чи одяг — безпреміно денщика посилає: щоб і йому. А вже чоботи — обов'язково. Знав це Седих і надумав штуку, тільки не говорив нікому. Чекав. А потім приніс писар паперу, щоб склали на взуття списки, стрепенувся, потім — тушився.

Сам оглядав салдатам ноги і підписав листок, де було показано: 21 чобіт.

Одинадцять днів уже пробули в резерві. Через три дні — на позицію.

вині, для санітарів, сидів заарештований Онищенко.

Підпрапорщик показав всю справу так, що не випадково Онищенко смикнув рукою, а навмисне хотів його заколот.

Краснобаєм не аби яким був Онищенко. У вільні від нарядів години замірала землянка третьої чоти, слухаючи свого улюбленця.

Був він бездомником, хазяїна та сім'ю його теж забавляв казками. А головне, знаменито грав у „свої козири“.

— За це і держав мене більш хазяїн!—з погордою говорив Онищенко. Чотовий Седих любив Онищенка і за веселу вдачу і за справність:

— Фа-а-армальный салдат!

Коли у чоті дізнались про те, що скоїлось, збіглись до „мікешкиної“ халупи. Мізерна була ця землянка. Сами санітари будували її і вийшла вона як шкапа, підсліпувата, коса.

Називалась вона „мікешкиною“ через те, що салдати читали якимось чином закинуту в окопах книжечку Маміна-Сібіряка. Там оповідалось про дядю Сарая, про чудака Мікешку, і про його сиротливу, вбогу хатку. Це врізалось в пам'ять глибоко і було до вподоби більш ніж щось інше.

Біля „мікешкиної“ халупи кип'ятили окріп і любили відпочивати стрільці. Весела галявинка, захищав її добре ліс од супротивника,

Чекали на сотенного командира. Самодур був. „Пістолет“. А підпрапорщик—його права рука. Укупі глумились над чотою. Не любили їх салдати, а більш за всіх—чотовий, унтер Седих:

— Терпеть ненавижу, язві его,—буркотів собі під ніс сибіряк Седих, коли бив салдат по „мордасах“ прапорщик Пузанов.

Хвилювались, чекаючи на начальство.

— Аж холодок у пузі. Ну, буде жара!

І поглядаючи з-коса на землянку, де перев'язували фельдфебельову руку кидали зісливе:

— Шкура...

А про себе кожний думав:—

„Дай тільки бсю, покуштуеш багнета“...

Як не піклувався чотовий—не могло. Вилявав його сотенний. І хоча ніяких доказів на Онищенка не було, все ж наказав „вспати“ йому тридцять різок.

Не повезло п'ятій бойовій. Ось уже місяць тому, як відірвало руку штабс-капітану Ишневському, вийшов він, а його замінив прапор.

І ось уже місяць, як щоденно лупцювати та мордобиття нізачо.

На галявинці, біля Мікешкиної халупи й лупцювали.

Схиливши голови стояли салдати. Довго-довго путався Онищенко в ремінцях, що туго стягували штани на поясі. А коли розпутав, спокійно спустив їх, ліг, зітхнувши, кинув чоті:

— Хай знущаються...

Сорок пар очей упалося в землю. Сорок пар очей відчували неприємний лоскіт. Наче відтіля, з-під ніг, впивалося в них сонце колючим промінням.

...рукою, беззастовно лежить Онищенко і вже білого кланті... просто—шматок свіжого м'яса...

Гаряче дихає чота. Спокійно, як лягав, так і встав Онищенко. Мов розходились салдати. Ніхто не намагався говорити з Онищенком. Сидіти було не тільки йому—друг другові дивитися в вічі. І в кожного було самотнє, ніби і його лупцювали.

Від цього дня почала заїдати чотового настирлива думка. Адже і вже два рази ударив прапор. Не вшанував ні двох хрестів, ні двох унтерів.

Почала смоктати Седих думка про помсту. На бій не було нікого. Стояли під Барановичами. Шанці будували міцно. Влаштувались на позиції. Засумував Седих, ночами шушукав з своїм земляком.

Та тільки вийшли в резерв до невеличкого села за п'ять верст від позиції, оживився, почав часто ходити до обозу на кухню, до капітана муса Яшки Лукова. Там пив з ним спирт-сирець.

Пожадливий був прапорщик Пузанов. Онучі, білизна, чи одяг якийсь безпреміно денщика посилає: щоб і йому. А вже чоботи—обов'язково. Знав це Седих і надумав штуку, тільки не говорив нікому. Чекав. А потім приніс писар паперу, щоб склали на взуття списки, стрепенувся, вийшов.

Сам оглядав салдатам ноги і підписав листок, де було показано: 23 чобіт.

Одинадцять днів уже пробули в резерві. Через три дні—на позицію. Поспішав Седих закінчити справу. Увечері пішов до обозу, до Яшки Лукова. Ішов селом. Співали дівчата. Розмаїстою стрічкою розкинулись вони по тинів. Регіт. Танки. Крутяться коло дівчат салдати. Верещить підривачи гармонія. Вабить до них унтера, та не до того.

Темна, тиха ніч повзла від болот і лісів. Чудово на селі. До ранку сидіти з дівчатами. „Здатливі, стерви“,—сколихнулася хвилююча думка. Млоотно пройшло по тілу тріпотіння, приємне зворушення.

Стріпнувся Седих і хутко пішов до обозу.

В темряві по вайлуватих полях них кухнях нишпорили непокірні жовті тині блимних свічок. На ящиках лежали набойки артильщик Кузька Басални. Грамотий, під загальний регіт кукурузи виводив зашкарубленими пальцями.

„Многавважающий господін

Жорж Борман.

„Во первых строках нашего письма поведомляемо ми вам, что канхвети і піченью получили спална за што ніско кланті, жилаім ат господа бога доброго здравие і полного благополучия в делах рук ваших.

„І как ми тут на позиції болотах страждаем то вышні посилки к нам пришлі с судноу ствіем. А как ви пишіті поріцця с товарищами, то жив'йом вместе а тольки не хватіло і просім прислать іна а ми стоім на заштіту расей врага лютово“.

— А черти, язві вас, што надумали! На болоті стоїте, кабани гоніте.

— Взводному почтеніе, сидай—запросив каптенармус.

„Дозвольте доложить вашеблаг... Как же он, каналья, при всьом, при взводі... Оскорбленіе ахвцера руской армії, ротному пятой боевой“.

Поїли картошки з консервами та улюбленої кашоварами печінки. Був у Яшки й спирт. Коли закінчили трапезу, взводний одвів Яшку в бік і швидко йому:

— Яшка, уважити мене можеш?

— Завсїгда.

— Слухай. Коли чоботи повезеш на позицію, роздай їх по чотах і мені заздалегідь дай знати. Поняв?

— Есть.

— Буде?

— „Як в аптеці“.

На зворотному путі заглянув чотовий до сотенного писаря Гришки Швай. Не на ящиків з під набоїв і не на землі, а в хаті за столом сидів писар. Так само як кухарі. Як усі сьогодні в полку, строчив відповідь невідомому кореспонденту... Сьогодні одержали із тилу подарунки. Швай листування провадить давно. У нього вже „клянуло“. Почерк у Швай клявський. Виводить хутко й розгонисто:

Живучи на позиції, де кожную хвилину можна покласти життям, приємно мати бесїду з інтелігентною людиною, що розуміє Вас і співчуває Вам. З цим хам'єм і поговорити навіть нема про що.

Одержав Георгієвський хрест (бреше Швай) та не радує. По душам би поговорити—от. Немає в мене нікого.

Спасибі ви звернули увагу і тому насмілився побезпокоїти вас.

Прикладаю при цьому п'ять рублів і прохаю вас купити мені...

... Карточку свою теж прикладаю і жду від вас...

Ніяких грошей Швай до листа не прикладає. Це секрет його вигадки. І секрет корисний: Звідусіль шлють йому посилки. Карточку ж він прикладає, але не свою. Вуграстий був, маленький, незавидний. І тому послав фотографію полкового писаря, геройського парубка.

— Здоров Гриша.

— Наше вам.

— Пишеш усе.

— Набридло. Немає спокію від бабів.

— Знаємо. Посилки сиплять. По натурі прийшовся.

— А ну їх! Знаєш, у мене цих дам півсвіта—вагон! У Харкові всі як одна—хвастався, роблячи байдуже обличчя, Швай, його на виду були невідомі дами з вищого суспільства.

Все розповів Седих Швай.

В струну витягнувся Жук. Блимають віки, бігають злякано очі, а голова прикована,—не зворухнеться.

Щось хлянуло на серце чотовому. В мить промайнули усі образи ротного. Настала хвилина відігратися. Солодка ця хвилина! Продовжити б її. А в грудях калатає.

Обернувся Седих. Яшка Луков як стояв з в'язкою чобіт, так і завмер. Витріщилася уся чота. Зрозумів Седих, які жарти затіяв. Але рачкуватися пізно.

Ще більш закалатало в грудях. Крекнув взводний і зі всього розмаху п'ятернею, плиском заліпив Жука в обличчя. Упав Жук, а чотовий не володів уже собою. Чоботом топтав його і лаявся скажено.

Прибігли салдати і ледве визволили Жука. А Седих усе рвався до нього. І тепер не нарощне, не для показу, не мстився уже сотенному, а так... озвирів і хотілося зігнати злобу.

Утік Жук до землянки сотенного. І всі тепер дивилися в той бік. Чекали, нудились не довго. Широкими кроками завойовував гони прапорщик Пузанов. В руках товста палка, знайома, ненависна.

Близько до чоти прапорщик не підійшов. Здала крикнув чотовому.

— Ступай сюда!

— Імею честь явиться.

— Ти за что его.

— Дозвольте доложити вашеблаг... Как же он, каналья, при всьом, при взводі... Оскорбленіе ахвїцера русской армії, ротному п'ятой боевой...

... Їх благородіє, говоріт, приказалі видать ім салдатскіє сапогі...

— Ну і что же?—не зрозумів ще, в чому річ, прапорщик.

— ... Да как же ваше благородіє, ежели он при всьом, при взводі... Могу я нешто дозволить, штоб про ахвїцера русской армії, да такое... присвоєніє салдатскіє сапог...

Цокнув зубами прапорщик так, що на щоках виразно виділилися вилиці.

Зрозумів все. Затаївши подих слухала чота. І коли пішов сотенний в супроводі сумного Жука—вирвалось із одних спільних грудей:

— Дуже ясно. Дав пити честь-честь! От так чотовий.

І дужий регіт розлігся на узліссі. Хто йшов до шанців, хто до землянок. Жестикулювали і повторювали на всі лади слова чотового. Зупинялись присідали од сміху.

А поки дійшли до землянок, якось само по собі вирости варіанти. І пішло по полку. Говорилось уже не про те що скоїлось, а плелися легенди. Лійшло

...рет корисний: Звідусіль шлють йому посилки. Карточку ж він при-
слав, але не свою. Вуграстий був, маленький, незavidний. І тому послав
фотографію полкового писаря, геройського парубка.

— Здоров Гриша.
— Наше вам.
— Пишеш усе.
— Набридло. Немає
спокою від бабів.

— Знаємо. Посилки
сплять. По натурі прий-
шовся.

— А ну їх! Знаєш, у
мене цих дам півсвіта—
вагон! У Харкові всі як
одна—хвастався, роблячи
байдуже обличчя, Швая,
кого на виду були
невідомі дами з вищого
супільства.

Все розповів Седих
Швай.

Вони приятелювали.
Прочав поспішити з по-
дачою списків.

— Будь певен. Сам
приїду з Яшкою.

— Покалічимо пра-
пора!—весело тер руки
Швая.

На заході сонця при-
їздив Яшка Луков чоботи.
Залишив двуколку в лісі,
а сам до третьої чоти.

— Чотовий, сип сю-
да, зараз до „мікешкиної“
привеземо чоботи.

Вивів Седих чоту
Поволі приміряв чоботи
салдатам і все трівожно
поглядав у бік: чи не йде денщик сотенного. Адже і його сповістив.

Але біжить уже радий Жук.

— Господин чотовий, мені дасте чоботи?

Зовсім розлізлись чоботи у Жука. Видав йому чотовий нові. Сяє
Жук.

— А дозвольте доложити господин чотовий,—їх благородіє наказали
прислати їм пару здорових чобіт—перешивати будуть...

Цього тільки й чекав Седих.

— Як!?—раптом вирвалось із грудей грізне і радісне.

Ухопився за довгожданий гачок Седих. Навіть здавило щось в животі.

— Як!! Ах ти, сая і так, в христопродавця, проволочні загражденія
і резинові противогази... Реб'ята, чули! їх благородіє, прапорщик Пузанов,
командир п'ятої бойової... салдатські чоботи хоче носити... Та як же ти,
надлюка, можеш такі словеса...

Розлютувався Седих, напірає на наляканого Жука.

— Стань як треба, підбери пузо. Не роскорячуй ніг. Струнко!

Могу я нешто дозволити, щоб про ахвіцера руской армії, да таке... при-
своєніє салдатських сапог...

Цокнув зубами прапорщик так, що на щоках виразно виділилися
вилиці.

Зрозумів все. Затаївши подих слухала чота. І коли пішов сотенний в
супроводі сумного Жука
—вирвалось із одних
спільних грудей:

— Дуже ясно. Дав пи-
ти честь-честь! От так
чотовий.

І дужий регіт розлігся
на узліссі. Хто йшов до
шанців, хто до землянок.
Жестикулювали і повто-
рювали на всі лади слова
чотового. Зупинялись при-
сідали од сміху.

А поки дійшли до землянок, якось само по собі
виросли варіанти. І пішло по полку. Говорилось уже
не про те що скоїлось, а плелися легенди. Дійшло
до штабу. Полковому осавулу денщик розповів, що в
п'ятій сотні чотовий Седих сам зірвав чоботи з ніг
сотенного.

Покликали до телефону прапорщика Пузанова, а
в штаб батальйонного. Через три дні наказом по полку
прапорщика Пузанова було переведено в 16-ту сотню
офіцером нижчого чину.

Гордо підняв голову Седих. Усміхались до нього
салдати з інших сотень. Де б він не проходив—почув,
що показують на нього пальцями. Гордився цим Седих.
А третя чота без кінця була рада.

У вільні ж години ефрейтор Смолка красномисно
выводив на аркуші поштового паперу:

„Действующая армія, такого-то числа. Наказ
по Н-му полку.

§ 1. Капітана з гвіздком Пузанова, що
йому пити дав взводний третього орли-
ного, п'ятої бойової перевождо до обозу
другого розряду для вивчення в чобітному-
чихаузі курсу бойової тактики.

§ 2. Чотовому третього орлиного,
п'ятої бойової за відзнаку в ділах з су-
поротивником на позиції біля мікешкиної
халупи, а також за виявлену розпоряд-
ливість в боротьбі з грабіжниками фрон-
ту, висловлюю подяку і даю йому від-
пуск на родину, поза чергою, на два місяці“.

Під регіт всієї чоти дається цей аркуш чотовому Седих разом з руч-
кою і чорнильницею. Седих поволі встає, надуває щоки, лупає себе по
стегнах, наслідуючи командирів полка, і поволі карлючками виводить:

„Командируючий Н-им полком на мікешкиному фронті—Недайош
Сапоженко“.

Вол. Іволгін.

Зібрання членів „Ку-Клукс-Клану“ в ночі.

„КУ-КЛУКС-КЛАН!“ В цьому є щось металеве, холодне, що нагадує ляск рушничного затвору.

Може, тому й добрано таку назву. Вона дорога, мила та приємна для вуха бандита, лицаря дрюку й проїзжої дороги.

Що ж воно таке за «Ку-Клукс-Клан»?—Хуліганська організація. Її дух—реакція, сваволя.

Ще 60 років тому, під час «визволення» чорних, в Америці повстала

ками для очей, таємничі постаті, подібні до казкових мерців, що повстають з могил,—все це наводило жах на заляканих, забобонних мурунів.

Отака та „Біла Ліга“.

Друга стадія—це вже хуліганство „романтичне“.

За імперіялістичної різанини старе „товариство“ відродилося під новою назвою „Ку-Клукс-Клан“.

До нього пристала „золота молодь“. Пересичені життям, молоді діти

Зібрання членів „Ку-Клукс-Клану“ в ночі.

„КУ-КЛУКС-КЛАН!“ В цьому є щось металеве, холодне, що нагадує ляск рушничного затвору.

Може, тому й добрано таку назву. Вона дорога, мила та приємна для вуха бандита, лицаря дрюку й проїзжої дороги.

Що ж воно таке за «Ку-Клукс-Клан»?—Хуліганська організація. Її дух—реакція, сваволя.

Ще 60 років тому, під час «визволення» чорних, в Америці повстала тайна організація «Біла Ліга», яку підтримували поміщики-рабовласники.

Метою «Білої Ліги» було закріпостити чорних.

Вона всіма способами перешкоджала владі здійснити звільнення чорних рабів із їхніми білими хазяями.

Це перша стадія. Це—зародок організованої хуліганської реакції.

„Біла Ліга“—прародителька сучасного „Ку-Клукс-Клану“, що грає видатну роль в суспільному житті „вільних“ штатів.

Члени „Білої Ліги“ нападали на муринські сім'ї, вбивали їх, мордували.

Білий халат і білий ковпак, що закривав і лице, з попрорізуваними в ньому вузькими дір-

ками для очей, таємничі постаті, подібні до казкових мерців, що повставали з могил,—все це наводило жах на заляканих, забобонних муринів.

Отака та „Біла Ліга“.

Друга стадія—це вже хуліганство „романтичне“.

За імперіалістичної різанини старе „товариство“ відродилося під новою назвою „Ку-Клукс-Клан“.

До нього пристала „золота молодь“. Пересичені життям, молоді дів-

знайшли новий зміст для свого дегенеративного існування в конспіративно-театральній комедії.

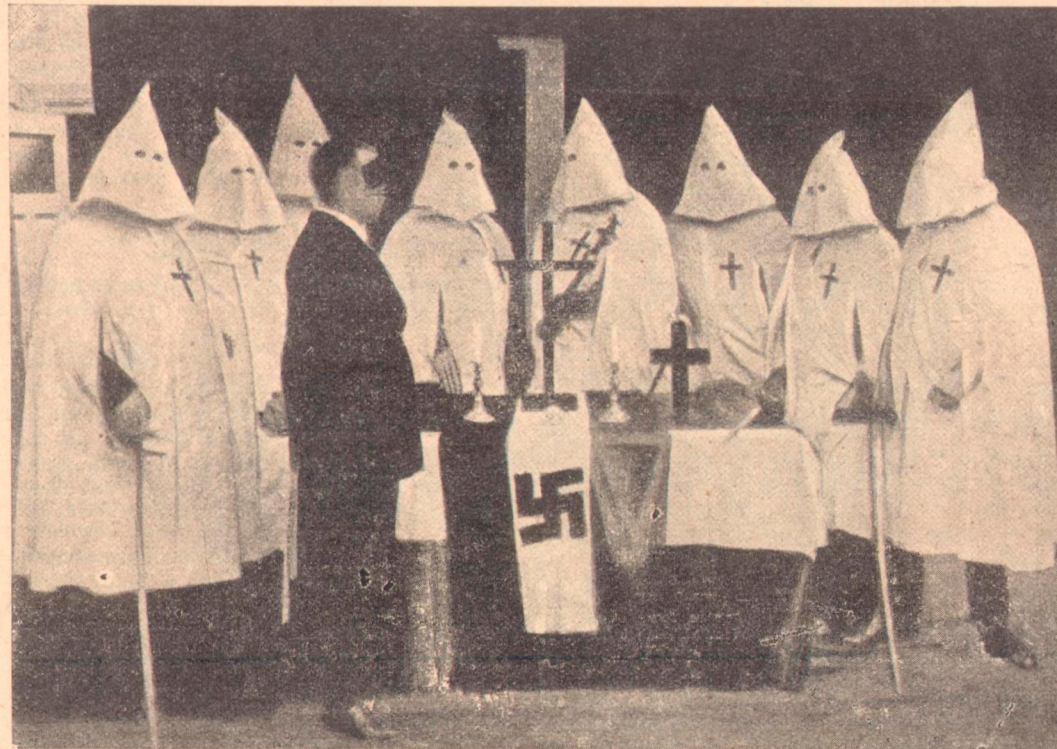
Таємничі знаки, таємнича одежа, тайні збори, нічні паради, клятви, присяги обов'язково при нічних обрядах, яскраве, зловіще полум'я, що прорізує непроглядну пітьму.

„Ку-Клукс-Клан“ зрадив своєму попереднику.

Він позабув про муринів, обравши своїм об'єктом робітників.

Зразу, як повстав „Ку-Клукс-Клан“ показав свою лінію.

Загони білих саванів нападали на оселі робітників запідозрених в революційних настроях. Жертву звичайно завозили в ліс і там чинили розправу.

Цю фотографію було знайдено німецькою поліцією під час арешту членів „Ордену вогненого хреста“. Фотографія ілюструє прийом нового члена до ордену. Обряди у німецькій організації такі ж самі, як у „Ку-Клукс-Клана“.

Зранця прив'язували до стовпа, били батогами, вирізували на тілі літери «К-К-К», палили на вогні.

Мордуючи свою жертву, члени батаги мовчали—ані паролу вуст.

Вчинивши розправу, бандаги розходились по домах і на наступний день ніхто вже не міг знайти катів у виборних паляницях—синах банкірів, фабрікантів, купців.

Так було спочатку.

Тоді настала третя стадія.

„Некорисливість“, „робота“ для власної втіхи відійшли на задній план.

Робітничий рух шириться, і самих жовтодзюбих любителів стало вже мало.

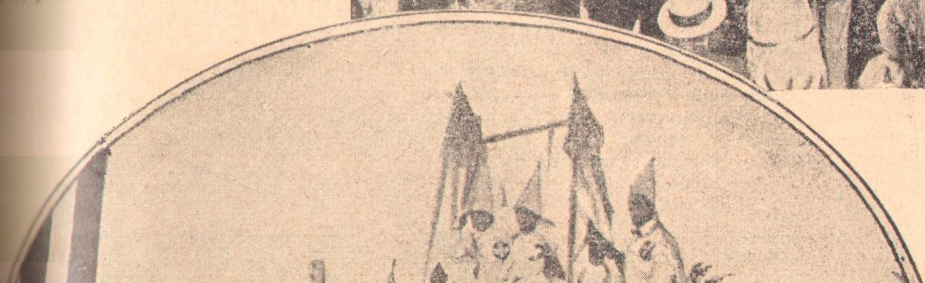
По великих містах почали організуватися спеціальні загони, що за добрі гроші пропонували свої послуги капіталістам.

Ці загони склалися вже з великого наброду: прогорілих банкірів, салдатів „американського легіону“, волоцюг, злодіїв, убивців.

Парад членів „Ку-Клукс-Клану“ у Вашингтоні. Вдалині, в перспективі—„Білий дім“.

Крім того, що члени „Ку-Клукс-Клану“ силоміць намагаються зривати страйки,—вони й на вулицях вчиняють бешкети під час робітничих демонстрацій.

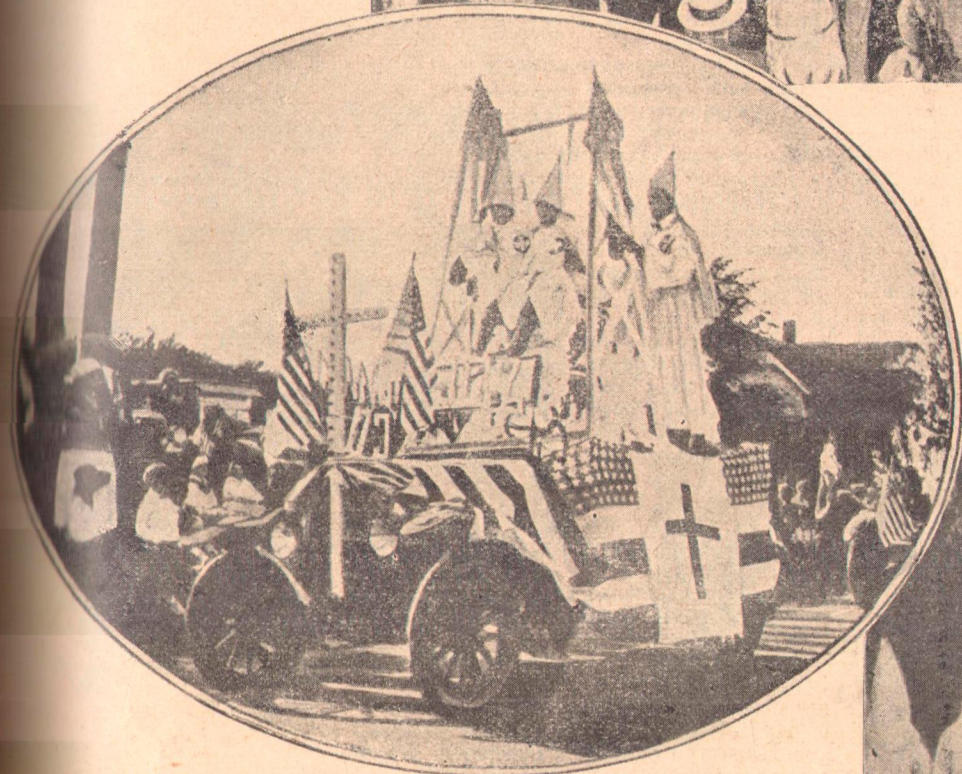

...то великих містах почали організуватися спеціальні загони, що за добрі гроші пропонували свої послуги капіталістам.

Ці загони складалися вже з старого наброду: прогорілих фантів, салдатів „американського легіону“, волоцюг, злодіїв, убивців.

Парад членів „Ку-Клукс-Клану“ у Вашингтоні. Вдалині, в перспективі—„Білий дім“.

Демонстрація на вулицях Нью-Йорку.

Банда стала набирати організовану форму.

В де-яких місцях утворено спеціальні технічні школи для членів „Ку-Клукс-Клану“.

З тих шкіл випускають кваліфікованих „робітників-штрайкбрекерів“. Власті, звичайно, потурають бандитам.

По вулицях Нью-Йорку, Вашингтону, по великих і малих містах „вільних штатів“ час від часу „Ку-Клукс-Клан“ демонструє свої сили, урочистуючи паради-маніфестації.

„Ку-Клукс-Клан“ субсидують трести, банки та окремі промисловці, охорона інтересів капіталу—його початкова мета—чим далі набирає все більше й більше політичного характеру.

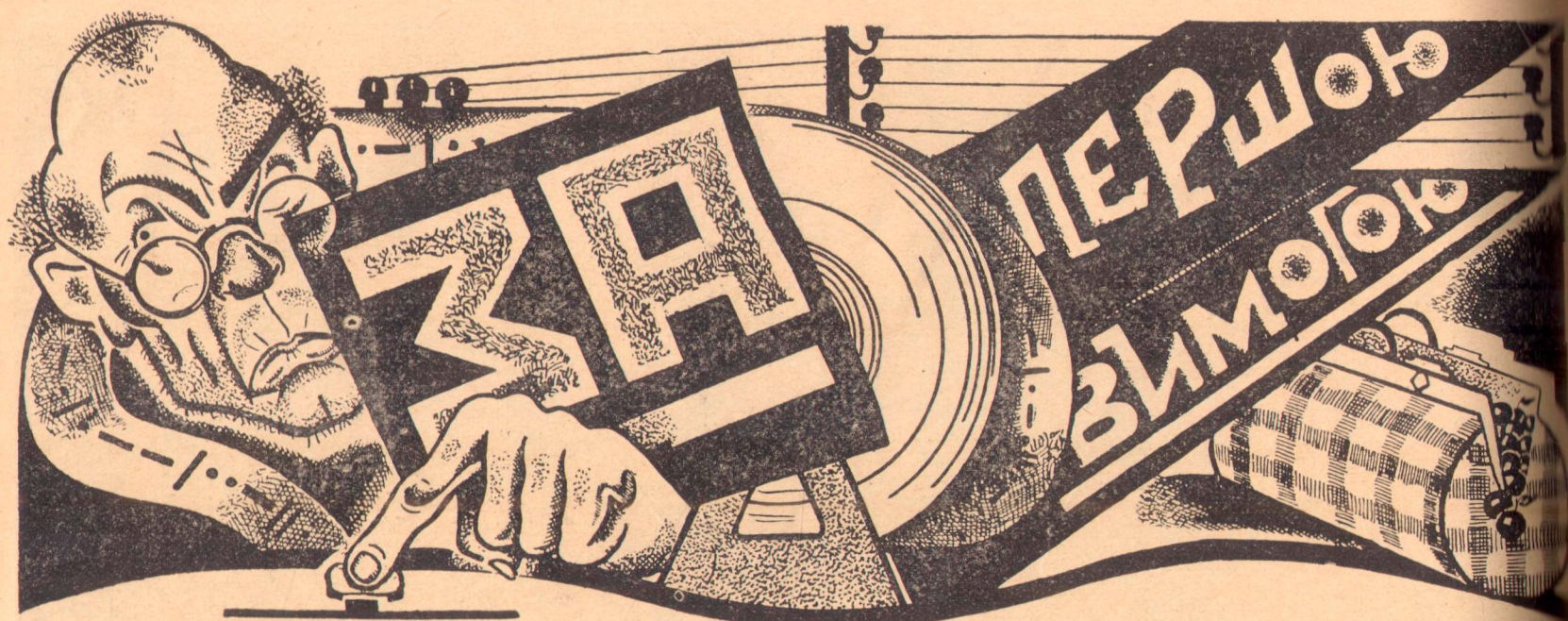
Крім того, що члени „Ку-Клукс-Клану“ силоміць намагаються зривати страйки,—вони й на вулицях вчиняють бешкети під час робітничих демонстрацій.

Особливо жорстоку боротьбу з американськими фашистами провадить революційна організація індустріальних робітників всього світу—„Ай-дабл-дабл-ю“. („I. W. W.“).

В. Ів.

Новий член „Ку-Клукс-Клану“ складає присягу додержуватися всіх правил.

(Гумореска)

Ех!.. І хороша-ж штука тарифний відпуск! Цілісінький рік очікуєш цього місяця, чи двох тижнів, як вже там, за кол'умовою, припадає на твою профспільчанську душу.

Отак, приблизно, тижнів за три до строку, день відпуску починає катастрофічно наближатися. Пульс одмовляється працювати, апетит зникає, праця твоя газетирська йде, якимось, ні в тин, ні в ворота, а самого тебе безперестану гризуть думки:

— Цього року вже обов'язково треба придбати нову, гарну валіску.

Раніше проходячи бувало Пасажем виймаєш з портфеля газету й читаєш, щоб якось вітрина не спокусила, а тепер, наче непман який, стовбичиш біля галантерейних крамниць та годинами думкою прикидаєш, які трусики тобі найбільше до лица прийдуться.

З приятелем оце балакаєш, а сам думаєш: скільки-ж це мені одержати доведеться?..

— Платні стільки... Порядкового гонорару стільки... За два фейлетони... За чотири рецензії... За статтю про кооперацію... Та за дописи «від власного кореспондента»...

— Гаразд, їдьте... Тільки грошей усіх ми вам зараз не дамо... За папір треба платити... Але за першою телеграфною вимогою ми вам вишлемо решту...

Чиряченко хотів заперечити, але завів ніс знов пірнув у статтю про «Режим економії»... І його мовчазний протест проскочив над кудлатою головою, ударився об стінку і випливав разом з ним у двері.

І тільки на п'ятий день вилежування під сонцем далекого кавказького узбережжя, коли почала тріскатись і лущитись, обпечена шаленим сонцем шкура—Чиряченко почав себе картати сумнівами що до авторитетності зав'язаної фрази: «за першою вимогою».

Тимчасом, гроші вилітали з кишені з більшою енергією, ніж нафта з Бібі-Ейбатського джерела.

Всі надії були на «решту».

Заплативши в останнє по рахунку в готелі «Каліфорнія», Чиряченко рушив до телеграфу. Невеличка жовта халупа була замкнена. Чиряченко почав чекати.

Через годину одчинились двері й з'явилась лиса голова в окулярах. Хижі, бліді губи щось жували.

— Станьте в чергу—прожувала голова.

— Та ж тут нікого нема,—здивувався Чиряченко.

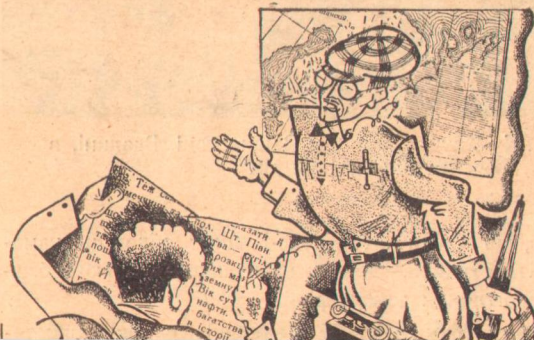
— Дарма, зараз будуть...

Нарешті Чиряченко достукався до віконця і всунув текст телеграми.

— Це зайве,—прожувала басом голова,

—подайте тільки адресу, текст нам відомо.

Не ви перший, не ви

Ех...! Хороша-ж штука тарифний відпуск! Цілісний рік очікуєш цього місяця, чи двох тижнів, як вже там, за колумовою, припадає на твою профспільчанську душу.

Отак, приблизно, тижнів за три до строку, день відпуску починає катастрофічно наближатися. Пульс одмовляється працювати, апетит зникає, праця твоя газетярська йде, яюсь, ні в тин, ні в ворота, а самого тебе безгерестану гризуть думки:

— Цього року вже обов'язково треба придбати нову, гарну валіску.

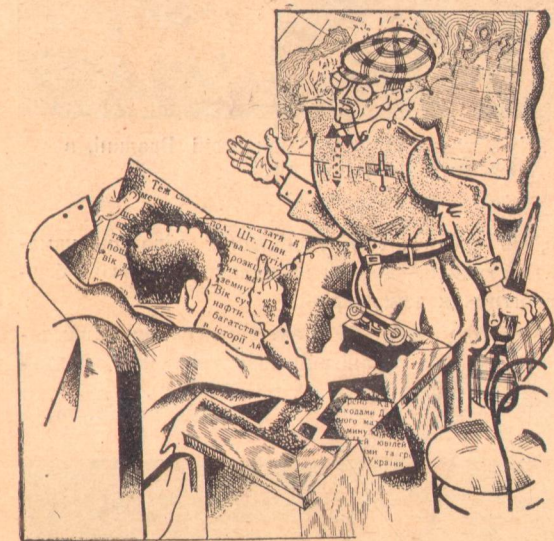
Раніше проходячи побувало Пасажем виймаєш з портфеля газету й читаєш, щоб яюсь вітрина не спокусила, а тепер, наче непман який, стовбичиш біля галантерейних крамниць та годинами думкою прикидаєш, які трусики тобі найбільше до лиця придуться.

З приятелем оце балакаєш, а сам думаєш: скільки-ж це мені одержати доведеться?..

— Платні стільки... Порядкового гонорару стільки... За два фейлетони... За чотири рецензії... За статтю про кооперацію... Та за дописи „від власного кореспондента“... Малувато!.. А проте, як усе відразу одержати та ще відпускні — вистачить.

А що вже цікавишся касовою готівкою свого видавництва! — і не сказати.

Наш брат газетяр, взагалі, людина демократична, ніколи за хмари не залітає, а

Зав'їв ніс знов пірнув у статтю про „Режим економії“...

тут так заприятелюєш з усім бухгалтерським складом, що аж-аж-аж! А з касієром — водою не розіллєш!

Разом усі видатки й виплати обмірковуєш.

А вже, як приїде день останній, — ідеш до зава і кажеш зворушливо й з надривом:

— На ягийсь час кидаю вас... У відпуск їду... Не хочеться мені з вами розставатись та лікар, знаєте, той....

Отак само й Чиряченко, як усі ми грішні робітники преси, чекав і хвилювався.

І коли прийшов його день великий, увійшов він до зава в кабінет і теж з тугою сказав:

— Їду я тимчасово... Не хочеться та, самі знаєте, лікар і взагалі... А мій відділ Сулія береться обслуговувати... Людина він путня: не п'є, не курить, почерк у його той... хорший. Знов же, мову українську пройшов... Синявського на пам'ять вивчив...

Важко схилив зав свою кудлату голову і довго, довго тарабанів пролетарським, (ідеологічно витриманим на 100 %), зав'овським пальцем об бювар.

Чиряченко стояв не дихаючи.. Хтось подзвонив і потяглася довга, нудна ділова розмова по телефону. Далі зав почав читати довжезну статтю з „Правди“ про „Режим економії у наших видавництвах“.

Чиряченко не вистояв — сів.

Під кінець зав проглянув список тих, що викликає К. К. і тільки після цього підняв замріяні в просторах очі, перевів дух і меланхолійно сказав, дивлячись в бік північного бігуна, куди як відомо полетів Амундсен:

... Треба платити... Але за першою телеграфною вимогою ми вам вишлемо решту...

Чиряченко хотів заперечити, але зав'їв ніс знов пірнув у статтю про „Режим економії“... І його мовчазний протест проскочив над кудлатою головою, ударився об стінку і випливав разом з ним у двері.

І тільки на п'ятий день вилежування під сонцем далекого кавказького узбережжя, коли почала тріскатись і луцтись, обпечена шаленим сонцем шкіра — Чиряченко почав себе картати сумнівами що до авторитетності зав'ової фрази: „за першою вимогою“.

Тимчасом, гроші вилітали з кишені з більшою енергією, ніж нафта з Бібі-Ейбатського джерела.

Всі надії були на «решту».

Заплативши в останнє по рахунку в готелі „Каліфорнія“, Чиряченко рушив до телеграфу. Невеличка жовта халупа була замкнена. Чиряченко почав чекати.

Через годину одчинились двері й з'явилась лиса голова в окулярах Хижі, бліді губи щось жували.

— Станьте в чергу — прожувала голова.

— Та ж тут нікого нема, — здивувався Чиряченко.

— Дарма, зараз будуть...

Нарешті Чиряченко достукався до віконця і всунув текст телеграми.

— Це зайве, — про-

жувала басом голова, — подайте тільки адресу, текст нам відомо. Не ви перший, не ви й останній.

Чиряченко не встиг роззявити рота.

— Раджу вам узяти місячний абонемент на 10 слів щоденно, для членів профспілок 25 процентів знижки, — жувала й ковтала голова. — А ось спеціальний поради́ник текстів, бачите:

— №1 — Висилайте решту, сижу, як муха на кілку. Сидорів.

— А ось № 15. —

Завтра кінчаю самозгубством, речі заарештовано. Сидорів... І 20. — Пострілом рот покінчив життям висилайте біографію некролог місцевій газеті не кажіть жінці. Сидорів...

— Ну, як, подобається?.. Тут оцей поради́ник з руками виривають... Це нам один журналіст склав...

Чиряченкові пішли зелені й жовті плями перед очима.

— Давайте адресу, — додав поштар, — у вас дуже симпатичне обличчя, я одразу починаю з №3 спеціального поради́ника текстів Віконце зачинилось. Біля порога Чиряченкові кинулась у вічі схилена постать, що худими пальцями перелистувала „Спеціальний підручник текстів“.

— Номер дев'ятнадцятий, — прохрипів чийсь моторошний голос.

Десь в глибині кімнати методично зацокотів байдужий Морзе.

Уже давно з нової валіски Чиряченка якийсь черкесин продавав черешні, давно вже в його білих „джіммі“ похажала молошниця, а буфетчик-татарин прикрасив свої очі Чиряченковою гордістю — круглими окулярами в роговій оправі.

Та найбільш убійче було в кінці.

ав загадково мовчав.

Годом на Чиряченкові залишилися тільки трусики. А ще пізніше кудись гуляти й трусики і він використовував для одержуваної газети, акуратно одержував.

Після двадцятої телеграми прийшла відповідь. Це був товстий великий пакет з написом: „цінний“.

Настала урочиста хвилина.

Чиряченкові тремтіли пальці, коли він распечатував пакет. В середині шість примірників його біографії, акуратенько надрукованої на машині й завіреної місцькомом.

Та найбільш убійче було в кінці. Там було надруковано: „Небіжчик був великим громадським діячем, працював у організаціях Аерохема, Друг дітей, Червоного хреста, Товариства захисту тварин і рослин і в Модр'ї, у фод якого й відписав решту від недоодержаного ним гонорару в розмірі 80-ти карбованців. Гроші будуть вислані за першою вимогою.“

Спи дорогий товаришу! Ти загинув як дійсний герой смертю революціонера на варті. Ти виконав свій обов'язок!“

Все це було підписано зав'ом.

Папери випали з рук Чиряченка.

Я. Б.

СТОЛИЦЯ КРИМСЬКОГО ХАНСТВА

(Роскопки в Криму).

В РАЙОНІ Старого Криму не раз робили по хижацькому роскопки шукачі скарбів. Часом їм щастило і вони щось знаходили. Тільки недавно вивчати татарську старовину виряджено експедицію, що мала виявити економічне й культурне значіння першої столиці кримських татар—Солхата.

Роскопки дали поняття про пишний розцвіт культури другої половини XIII і XIV століть, коли Солхат, столиця старого Криму, була в розцвіті. На глибині від одного до двох метрів експедиція познаходила силу цікавих даних, що свідчать про культуру того часу. Глибоко в землі, на поверхні якої тепер розкинулись тютюнові плантації, знайдено останки водогону, що існував 701 років тому. Цей водогін нагадує систему персидських „керизе“, що показує на вплив передне-азійської культури того часу.

Зайдено багато надгробків, мармурових пам'ятників, гробниць і навіть руїни portalу „медресе“—вищої школи того часу.

На гадку керівників експедиції, Старий Крим невичерпана скарбниця старовини, досі незайнята. Предмети старовини тут розтагуються на будівельний матеріал, робиться з них сходи, жалобні плити,—навіть на те, щоб прив'язувати корови, користувалися цінними надгробками XIV віку. В старовинній, напіврозваленій генуезькій вежі зроблено відкриту сцену. В Карасубазарі розібрано недавно надзвичайно цікаві старовинні лазні, будовані XVI й XVII віку.

На охорону пам'яток старовини, які чекають на систематичне наукове дослідження, звернув увагу кримський уряд. Роботи по роскопках і виявленню лиця столиці золотої орди

Зайдено багато надгробків, мармурових пам'ятників, гробниць і навіть руїни portalу „медресе“—вищої школи того часу.

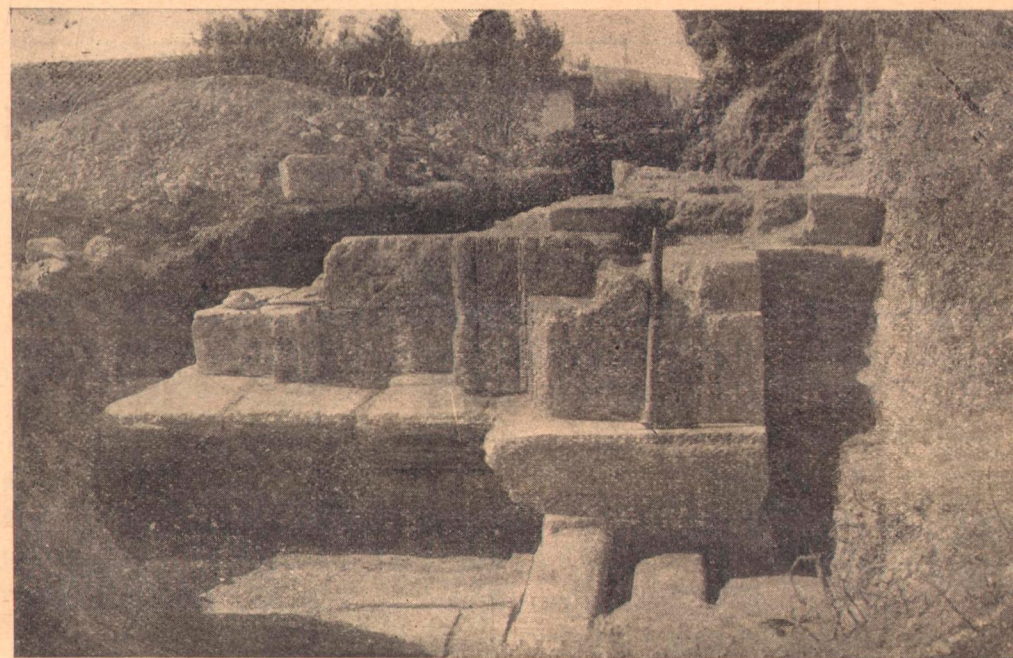
На гадку керовників експедиції, Старий Крим невичерпана скарбниця старовини, досі незайнята. Предмети старовини тут розтягається на будівельний матеріал, робиться з них сходи, жалобні плити,—навіть на те, щоб прив'язувати корови, користувалися цінними надгробками XIV віку. В старовинній, напіврозваленій генуезькій вежі зроблено одкриту сцену. В Карасубазарі розібрано недавно надзвичайно цікаві старовинні лазні, будовані XVI й XVII віку.

На охорону пам'ятників старовини, які чекають на систематичне наукове дослідження, звернув увагу кримський уряд. Роботи по розкопках і виявленню лиця столиці золотої орди ще не скінчені, а ці розкопки дадуть багато цікавого матеріалу.

М. Поляновський.

Старовинний глиняний водогін.

Руїни portalу старовинної „медресе“ (вищої школи).

Старовинний надгробок Девлета-Хана дочки Аджі-Абдул.

* * *

Лягає шир на вії,—
Рушає степ у путь
Під теплі сонцевії,
Де в гонах гул і гуд...

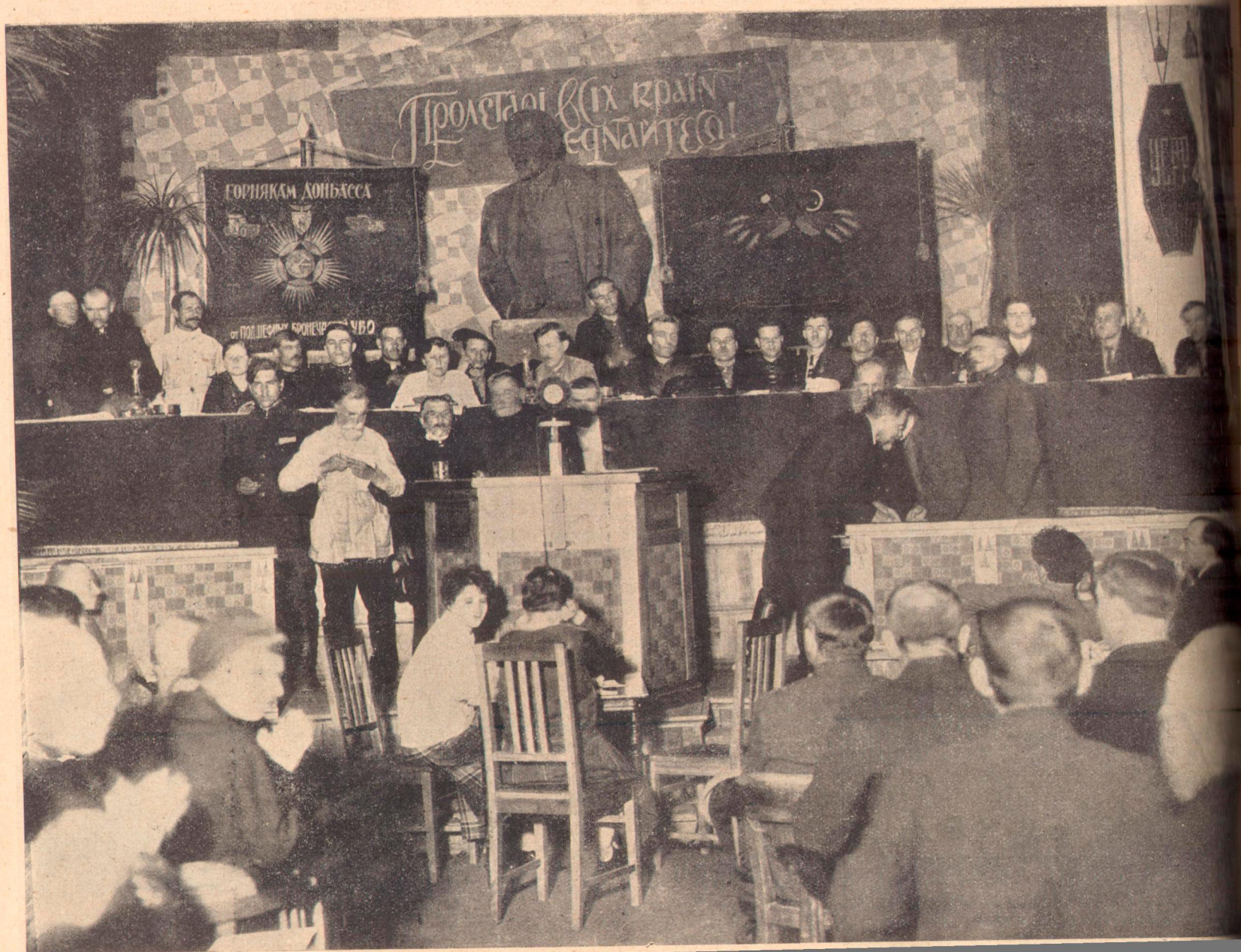
Де пісню голосную
Співає день між нив...
Люблю дзвінку весну я
І дотик теплих злив...

Люблю ходить полями,
Де мліє далина,
І небо тополями
Шумить біля млина...

Де в шумах сум і стома,
Де вітер гомонить...
Ой хочеться бетони
Покинуть хоч на мить!..

Дм. Гордієнко.

ШАХТАРІ—ГЕРОЇ ПРАЦІ

Голова ВУЦВК'у Гр. Ів. Петровський на Всеукраїнському З'їзді гірняків нагороджує старих шахтарів Донбасу орденом Трудового Прапора за видатні заслуги по відбудові вугляної промисловости. Усі товариші працюють на шахтах 20—50 років, мають великий громадський і політичний стаж, будучи не раз арештованими за підпольну роботу. Довгорічній роботі мозолястих рук шахтарів, Радянська Україна завдячує відновленню основного нерву нашого господарства—вугляної промисловости.

ІЗ СНІЖНОЇ КАНАДИ

Такий тут білий світ, що очі сліпнуть
а довкруги в життю грязюка без кінця—
і аж в країні виміраючих індіан
святим зітханням питаєш сам себе:
„А де-ж країна моя“.

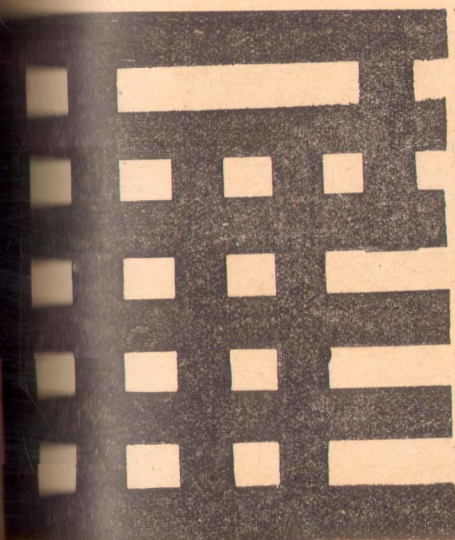
На преріях Канади вовки виють,
а в серці біль, як лис в лабетах—
і страшно робиться в цій чужині
коли подумаєш в тяжкій годині,
що доведеться тут померти.

Чую стогони з-за далекого моря,
чую крик матері з Галичини—
і рвуся в цих снігах, паду в болоті,

мов на мені без ліку пут.
І я ненавиджу себе і проклинаю,
бо тисячний раз в душі питаю:
„Чого-ж я тут?“

А світ тут білий, аж очі сліпнуть
і довкруги в життю грязюка лиш одна.
Я знаю: прийде час—
і край мій вийде з підземелля,
і матінка моя з сльозами втіхи
напише мені: „Ти зрадив нас—
бо був не тут, а там!“

М. Ірчан.

К И Р А Е Ж
К И Р А А И Н А

КІРА-КІРАЛІНА

(Двічі роджена).

ЯЛТИНСЬКА кіно-фабрика ВУФКУ готує до постановки картину „Кіра-Кіраліна“, написану по роману Паноїто-Істарті. Ця картина, як і всі твори згаданого автора, подає психоаналіз сімейних і суспільних відносин, що вражають своєю ненормальністю і скрізь переповнили келих терпіння балканських народів.

Ненормальний стан жіноцтва, його абсолютна нерівність з чоловіцтвом і сімейне поневолення надто помітні на Балканах, де, через турецьке панування, дуже позначився вплив Сходу. Це все відбиває роман, що малює трагедію сім'ї, як наслідок її деспотичного ладу, ще живих традицій і погляду на жінку, як на власність чоловіка—пана дому.

Жінка—річ, яку ще до її народження можна купити. З дня народження її огортає атмосфера, що пригноблює її власне „Я“; з перших проблісків свідомости вона чує на собі тяжку руку чоловіка—спочатку батька, далі—брата, потім—чоловіка. При перших ознаках дорослості її віддають у brutальні обійми чоловіка, перед яким вона звичаями й законом засуджена тремтіти.

Юна бунтівнича душа не вкладається в рямці розважної, безпристрасної жінки-рабині. Перший палкий погляд, що блиснув їй, що не зазнала радощів, здається, що вона знайшла своє щастя. Але одно

розчарування йде за другим, а грубі побої чоловікові тепер вже викликають в ній злобу, бажання протесту.

Кіру ще до її народження вбогі батьки продали глитаєві, підстаркуватому Ставрові, за борг, що не можуть йому сплатити. Ставро обережний, і, купуючи, він умовляється, що коли знайдеться хлопчик, борг зостається боргом.

Родиться Кіра. Дитина, ще не знає своєї долі, але відчуває інстинктовну неприязнь до жорстокого Ставра. Одного разу, коли Кіра купалася, прибігла до неї захекавшись мати й сказала, що Кіра має зараз іти до Ставра.

Кіра втікає. За нею погоня. Брат Козма, його приятель Андрійо й Кіра заперлися в хаті й видержують облогу Ставра й Кіриноного батька. Під час боротьби Ставро вдарив ножом Андрійя і вбив його. Але у колотнечі труп опинився в руках Кіриноного батька. Козма втікає, Кіра попадається до рук Ставрові, а Кіриноного батька засуджують у тюрму за вбивство.

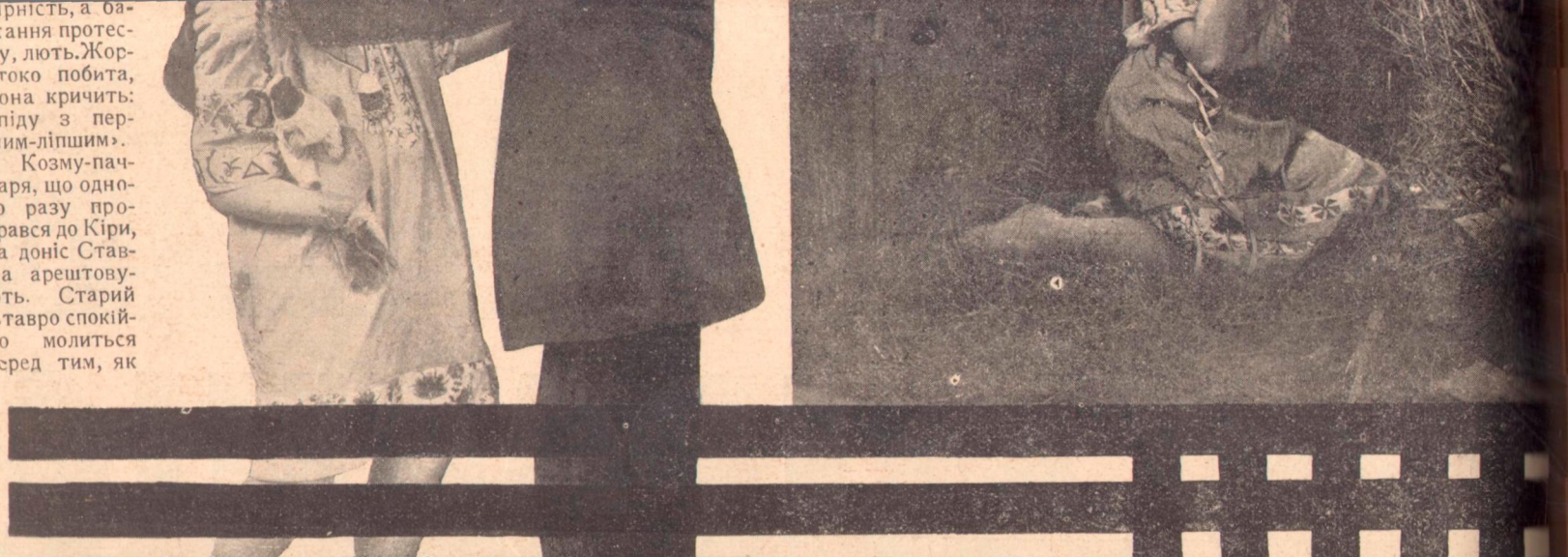
Безрадісне життя рабін-жінки, фактично ще дитини; випадкова зустріч з молодим греком: перші обійми другого чоловіка; жорстокі побої чоловіка — усе викликає в Кіри вже не байдужну покірність, а бажання протесту, лють. Жорстоко побита, вона кричить: «піді з першим-ліпшим».

Козму-пачкаря, що одного разу пробрався до Кіри, на доніс Ставра арештовують. Старий Ставро спокійно молиться перед тим, як

кірність, а бажання протесту, люту. Жорстоко побита, вона кричить: «піду з першим-ліпшим».

Козму-пачкаря, що одного разу пробрався до Кіри, на доніс Ставра арештовують. Старий Ставро спокійно молиться перед тим, як

лягти спати, думаючи, що Козма підеш з ним, у тюрмі, й не знає, що Кіра вбила його своїм тілом в офіцера руської сигуранци.

Козма несподівано з'являється в Ставровій хаті із свідком Андрійового вбивства. Це примушує Ставра дати свою волю Кірі, бо інакше йому не минути тюрми.

Покишена самій собі, раптом звільнена від Ставрової тиранії, Кіра по своєму користується своєю новою живучи на кошті пачкаря Козми.

Обставини змінюються. Ставрова Кіра—два табори, які відділяє один від одного не тільки територія, а й різна психологія. З одного боку—понурий, таким самим сином від першого шлюбу батько, з другого мати, що розважається з майже дорослою дочкою й сином. Днями в-день мати й дочка підмальовували собі очі й брови кінаросом, губи, щоки й ніс завше красили ясною фарбою кірмача, а скінчивши це, бралися за туалет сина. Потому всі троє бралися за руки, танцювали, цілувалися.

Коли наставав вечір, приходили мушкетери (гості); „казаїфи“ „саральє“ пили чай, каву, курили наргіле й танцювали. Коли вривався батько, гості втікали в сад, а батько починав жорстоко бити матір і дочку, намагаючись понівечити обличчя.

Одного разу це скінчилося сумніш, ніж завжди: батько покалічив Кіру, що була на побаченні з ненавидним йому греком, вибив їй око. Ошалілий дід матір з дітьми у льох.

Маленькому синові Дрогоміхові вдалося визволити матір і сестру й вони вийшли разом із Козмою.

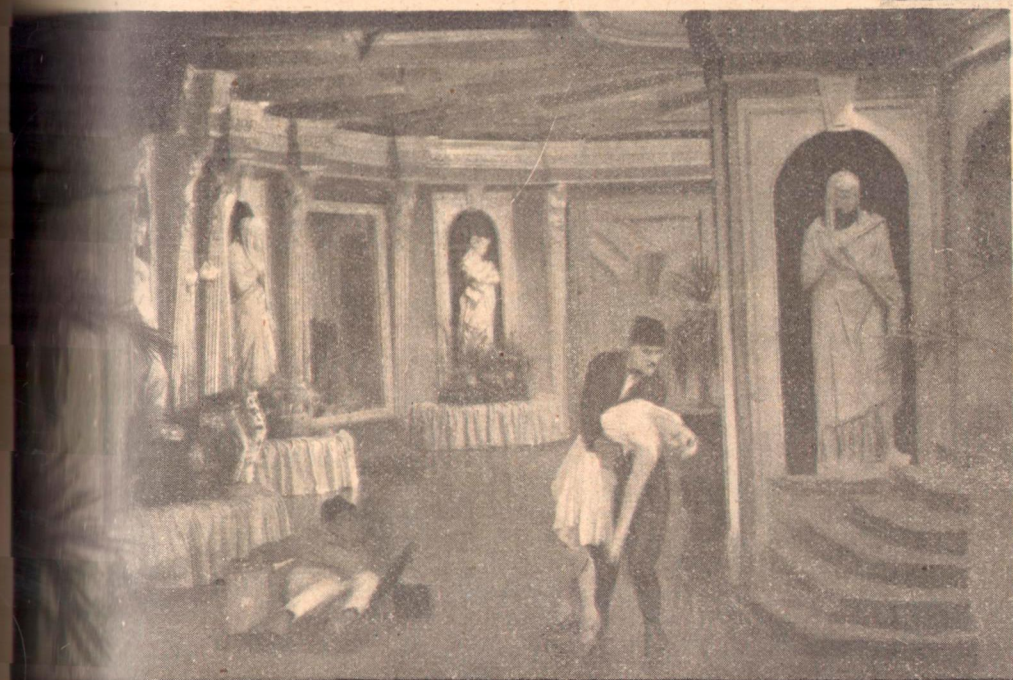
Для Кіраліні—Кіриній дочці—спадає на розум нещаслива думка покликати батька грека. Мати, що чекає на березі, хвилюється, йде до грека, але застає там порожню хату. Розкидані Кіралініні речі свідчать про те, що Кіраліні вбита греком.

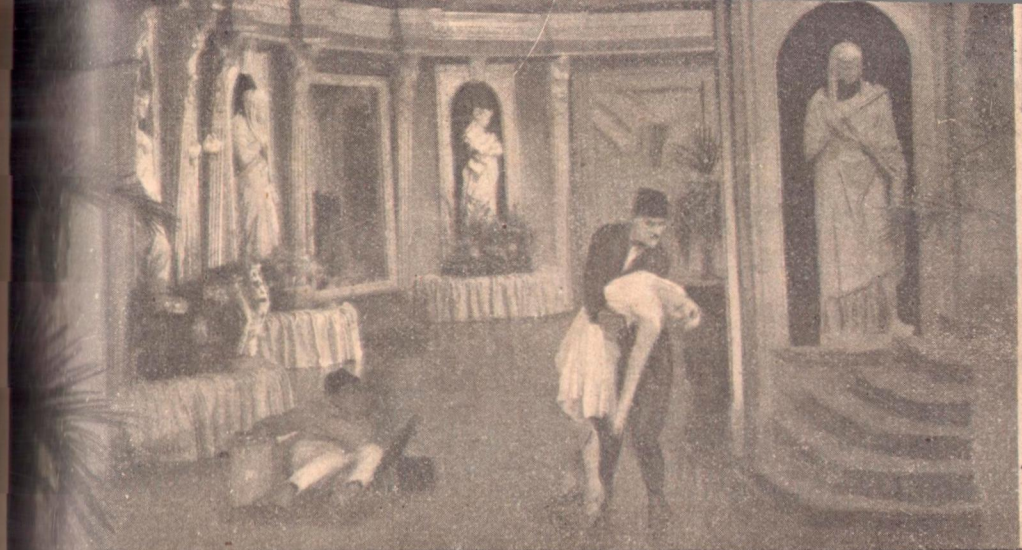
Для Кіри весь світ втратив всяку ціну: вона зриває з ока свого перев'язку. Вона вмерла Кіра фізично, чи ні,—це значіння не має. Несумнівно, попередньої не стало, вона загинула, й загинула не через фізичне каліцтво, а через те, що втратила останню надію бачити себе щасливою у своїй дочці.

В цей час на пароході, що мав відплисти до Костянтинополя, розигралася драма між Ставром, що втік з міста, й греком, що віз Кіраліну. В рішучій боротьбі виявилася вся сила зненавиди дочки до батька. Зненависть була сильніша, ніж до грека, й дочка пхнула батька у воду.

Вона розправилася з греком їй не вдалося—її замкнено в трюм пароходу разом з іншими жертвами, призначеними для гаремів і борделів.

До послуг авторів сценарія—Варлеської й Плесьського, окрім великої їхньої роботи по переробці роману на сценарій, з усіма сюжетними, художніми й технічними досягненнями, що випливають з цього, при цілковитому збереженні

теми, палкості нюансів і калейдоскопічності П. Істарті, — треба залічити те, що вони поставили епіграфи на початку кожної частини (з Шпенглера, Достоевського, Ніцше, Толстого й інш.). Це, треба визнати, далеко краще, ніж звичайні назви частин.

Картину знімає оператор Форкаш, що приїхав недавно з Німеччини, відомий своєю роботою по картині «Королева рабів», що мала успіх по всьому світу, і знайомою нашому глядачеві «Помстою фараона».

Над художнім оформленням картини працює художник-архітектор Шарфенберг, відомий нам по картині «Боротьба велентів».

В головних ролях фотографуються арт. Валерська; Рубина, Хайрі й інші. Щоб прискорити й здешевити випуск картини, паралельно із зйомками робиться й монтаж картини.

Завдання постановки картини «Кіра-Кіраліна», говорить постановщик її Б. С. Глаголін — у тому, щоб на ґрунті соціального розкладу й боротьби сімейних відносин показати таємничий хід соціальної революції, що виявляється в безконечних сутичках і несвідомій, але загальній боротьбі.

ФІЗКУЛЬТУРА

ТА СПОРТ

ЗА МІСТО, БЛИЖЧЕ ДО ПРИРОДИ

Весна, лагідна, ласкава кінчається... Що день спека збільшується. Тяжко дихати серед кам'яниць великого міста. Хочеться подихати свіжим запахним повітрям полів і лісів, хочеться втекти від докучливого міського гамору, від метушні...

Шість днів, днів праці, минуло. Сьогодні день відпочинку. Треба використати його як слід...

Трамваї, автобуси, візників береться з бою. Кожен поспішає швидче вирватися з душних обіймів столиці у Люботин, Високий, Карачівку... ідуть переповнені потяги. Грузовики, автобуси спішають перевезти усіх, що хочуть провести день в парку, в Помірках.

З 12 годин дня в парку вже повно. Одні пристойно прохочають по головній алеї, другі мальовничо розтаборилися в затишних куточках із примусами, дітьми й пелюшками. Треті, йдучи за фізкультурницьким гаслом „Сонце — джерело життя“, старанно беруть соняшні ванни, заховавшись далі від нескромних очей.

На великій прогалині особливо весело. Вже здалека чути ухання м'яча і звук судової сирени.

Мабуть, у футбол грають!

Під керіванням свого інструктора студенти Комуністичного Університету ім. тов. Артема грають в нову для Харкова гру у „волей-бола“. Столпи, сітку, усе поприносили з собою, встановили, і гра закипіла. От це діло! І самі награвляються у-волю, до того-ж на чистому, свіжому повітрі, і глядачів, що обступили їх щільним колом, з'агітують до фізкультури.

Остеронь, теж артемівці, грають у скраклі.

Такі екскурсії за місто артемівці роблять не вперше. Слід би й іншим

Артемівці грають у „волей-бола“.

Грають тут і в гандбола. Такі самі „ворота“ з шапок або кепок. На лицях — спортивне захоплення.

Коли походити по парку, то можна буде побачити ще багато гравців у

Високий, Карачівку... ідуть переповнені потяги. Грузовики, автобуси сплять перевезти усіх, що хочуть провести день в парку, в Помірках.

З 12 годин дня в парку вже повно. Одні пристойно проходять по головній алеї, другі мальовничо розтаборилися в затишних куточках із примусами, дітьми й пелюшками. Треті, йдучи за фізкультурницьким гаслом „Сонце — джерело життя“, старанно беруть соняшні ванни, заховавшись далі від нескромних очей.

На великій прогалині особливо весело. Вже здалека чути ухання м'яча і звук судової сирени.

Мабуть, у футболу грають!

Під керівництвом свого інструктора студенти Комуністичного Університету ім. тов. Артема грають в нову для Харкова гру у „волей-бола“. Стови, сітку, усе поприносили з собою, встановили, і гра закипіла. От це діло! І самі награвляються у-волю, до того-ж на чистому, свіжому повітрі, і глядачів, що обступили їх шільним колом, з'агитують до фізкультури.

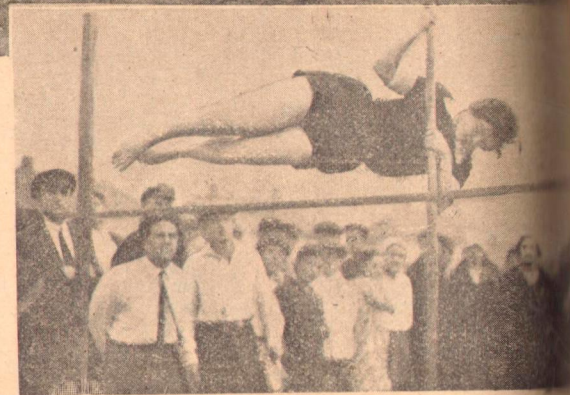
Остеронь, теж артемівці, грають у скраклі.

Такі екскурсії за місто артемівці роблять не вперше. Слід би й іншим гурткам піти за їхнім прикладом і менше топтатися по пильних спортивних майданчиках в ті дні, коли є можливість виїхати за місто.

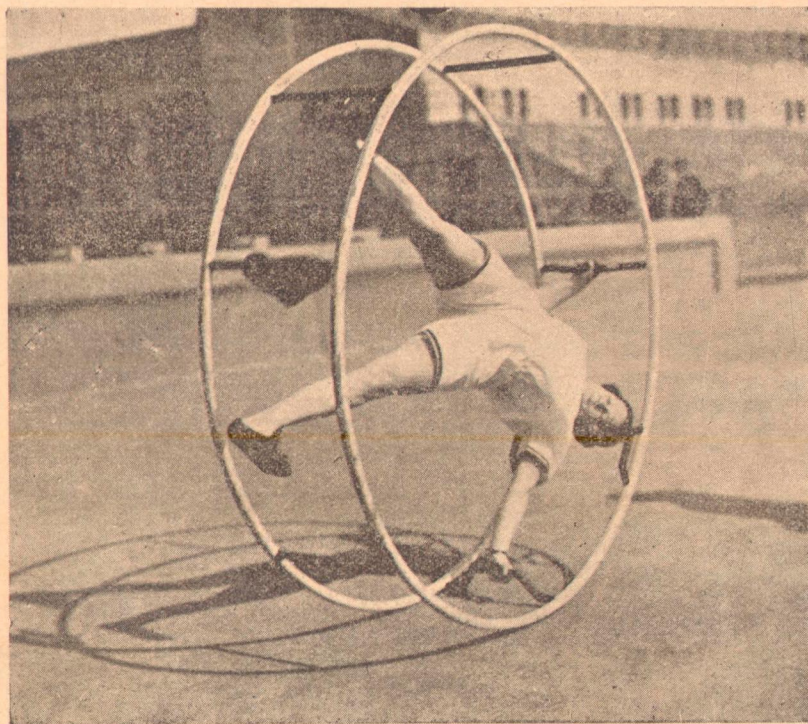
Дивлячись на артемівців, й інші „фізкультурники“ вправляються. Дві шапки, покладені на землю, правлять за футбольні ворота. Кілька здорових хлопців з захопленням стараються загнати м'яча, тим часом як інші обороняються, як справжні футболісти.

Артемівці грають у „волей-бола“.

Стрибання в гору за допомогою дрючка.

Нова форма спорту в Німеччині.

Грають тут і в гандбола. Такі самі „ворота“ з шапок або кепок. На лицах — спортивне захоплення.

Коли походити по парку, то можна буде побачити ще багато гравців у футболу, гилку й інші гри, а той фізкультурників, що організовано тренуються в біганні.

На стадіоні „Червоний залізничник“.

На окраїні, на Іванівці, лежить стадіон „Червоний залізничник“. І в Харкові багато ще навіть фізкультурників, що не бували на цьому спортивному майданчику.

А побувати слід — це найкраще, не тільки в Харкові, а й на Україні місце для занять спортом. Коли увіходиш, зразу кидаються в вічі невичесні криті трибуни, що тягнуться вздовж усього футбольного поля.

Внизу під трибунами містяться: лікарсько-антропометричний пункт, канцелярія, комора, спільна кімната, тир, кімнати, де роздягаються чоловіки й жінки, душ для чоловіків і для жінок.

Навколо футбольного поля 400-метрова доріжка. Окремо — гандбольний, баскетбольний, теніс і інші майданчики.

В невеликому павільйоні влаштовано червоний куточок і бібліотеку. Життя на стадіоні починається з 5 години вечора. Залізничники — службовці, робітники — приходять сюди відпочити, розігратися і укріпити своє здоров'я.

Інструктори тут добрі, знають і люблять своє діло. Навіть футболістів непокірних зуміли покорити своєму впливу. Не лише ганяють м'яч, а роблять і вправи, потрібні для загальної підготовки і всебічного розвитку. Тут і корегуючі вправи і вправи, що розвивають верхню частину тіла, і інші.

Фізкультурниці з захопленням грають в корисну для жіноцтва гру в баскетбол. Гандболісти в себе на майданчику грають в гандбол. Цікаво теж вправи в стрілецькому гуртку.

А після занять одні йдуть до червоного куточка почитати газету, книжку або в шахи пограти, а інші про фізкультуру говорити почнуть або хор організують та співають...

Футбольний сезон у Харкові.

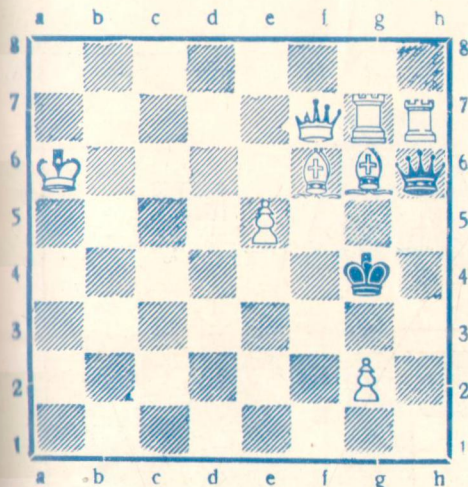
Сезон цього року обіцяє дати багато цікавого любителям футболу. Коло 100 команд бере участь в розіграх першества Харкова. Кожного неділі з ранку до смерку на всіх кращих 9-х майданчиках ідуть матчі. Звичайно, найцікавіші перемоги найдужчих команд класу А.

Багато має бути змагань з чужинцями... А з кращими союзними командами матчів хоч одбавляй: з Москвою, Ленінградом, Одесою, Миколопвом, Сталиним, Катеринославом, Дружківкою, Горлівкою, Краматорськом, Баку й інш. мають мірятися харківці силами.

ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Задача № 29. А. Марі

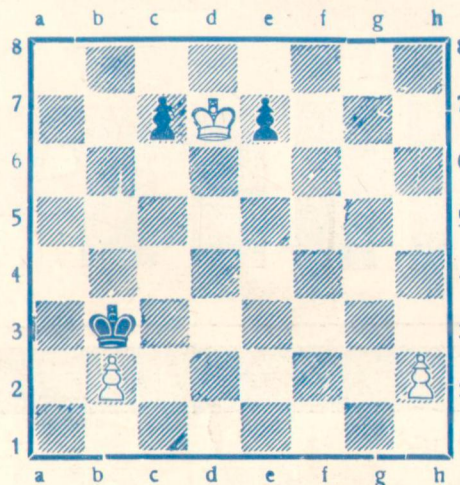

Білі — Кра6 Фf7 Тg7, h7
Cf6, g6 п. e5, g2 (8)

Чорні — Кр g4 Фh6 (2)

Мат за 2 ходи.

Етюд № 6. Г. Адамсона

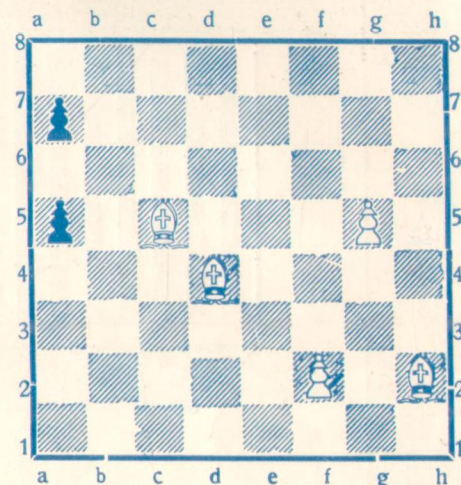

Білі — Кр d7 п. b2, h2 (3)

Чорні — Кр b3 п. c7, e7 (3)

Білі виграють

Завдання № 24. І. Болдишева

Білі — Dc5, d4, h2 ш. f2, g5 (5)

Чорні — Ш. a5, a7 (2)

Заперти шашку

Партія № 38. Гамбіт ферзевих пішаків

Відіграна на міжнародному турнірі у Земмерінгу

Білі — Д-р А. А. Альохін.

Чорні — Д-р К. Трейбал.

1. d2 — d4	2. d7 — d5	18. K f3 : g5	Ф e7 : g5
2. c2 — c4	3. c7 — c6	19. e4 — e5!	С d6 — e7
3. e2 — e3	4. e7 — e6	20. d4 — d5!!	К a6 — c5
4. f1 — d3!	5. f7 — f5	21. d5 : e6	К c5 : b3
5. d1 — c2	6. d8 — f6	22. e6 : d7	К b3 — a1
6. b1 — c3	7. c8 — d7	23. T f1 : a1	Т f8 — d8
7. g1 — f3	8. f8 — d6	24. T a1 — d1	Ф g5 — h4
8. a2 — a3	9. g8 — h6	25. e5 — e6	b5 — b4
9. h2 — h3	10. h6 — f7	26. a3 : b4	Ф h4 : b4
10. b2 — b3	11. g7 — g6	27. K c3 — e2	Т a8 : a5
11. c1 — b2	12. f6 — e7	28. K e2 — d4	Т a5 — c5
12. b3 — b4!	13. d5 : c4	29. Ф c2 — e2	Ф b4 — c4
13. d3 : c4	14. b7 — b5	30. C b2 — c3	Ф d4 — c3

Партія № 38. Індійська.

Відіграна у 17-му турі у Земмерінгу

Білі — Р. Реті.

Чорні — К. Гильг.

1. d2 — d4	2. K g8 — f6	18. C d4 — b2	b6 — b5
2. c2 — c4	3. e7 — e6	19. C c4 — b3	e5 — e4
3. K b1 — c3	4. C f8 — b4	20. K f3 — d4	Ф e7 — d6
4. e2 — e3	5. b7 — d6	21. g2 — g3	Ф d6 — d7
5. C c1 — d2	6. C c8 — b7	22. T f1 — d1	Ф d7 — h3
6. K g1 — f3	7. c7 — c5	23. Ф e2 — f1	Ф h3 — h5
7. d4 : c5	8. C b4 : c5	24. Ф f1 — e2	Ф h5 — h3
8. C f1 — d3	9. 0 — 0	25. Ф e2 — f1	Ф h3 — h5
9. 0 — 0	10. d7 — d6	26. T a1 — c1!	K f6 — g4
10. Ф d1 — e2	11. d5 : c4	27. Ф f1 — g2	K g4 — e5
11. C d3 : e4	12. K b8 — c6!	28. T c1 — c5	C b8 — d6
12. a2 — a3	13. Ф d8 — e7	29. g3 — g4!!	Ф h5 : g4

Мат за 2 ходи.

Партія № 38. Гамбіт ферзевих пішаків

Відіграна на міжнародньому турнірі у Земмерінгу

Білі — Д-р А. А. Альохін.

Чорні — Д-р К. Трейбал.

d2 — d4	d7 — d5	18.	K f3 : g5	Ф e7 : g5
c2 — c4	c7 — c6	19.	e4 — e5!	C d6 — e7
e2 — e3	e7 — e6	20.	d4 — d5!! ¹⁾	K a6 — c5
C f1 — d3 ¹⁾	f7 — f5	21.	d5 : e6	K c5 : b3
Ф d1 — c2	Ф d8 — f6	22.	e6 : d7 ²⁾	К b3 — a1
K b1 — c3	C c8 — d7 ³⁾	23.	T f1 : a1	Т f8 — d8
K g1 — f3	C f8 — d6	24.	T a1 — d1	Ф g5 — h4
a2 — a3	K g8 — h6	25.	e5 — e6	b5 — b4
h2 — h3	K h6 — f7	26.	a3 : b4	Ф h4 : b4
b2 — b3	g7 — g6	27.	K c3 — e2	T a8 : a5
C c1 — b2 ³⁾	Ф f6 — e7	28.	K e2 — d4	T a5 — c5
b3 — b4!	d5 : c4	29.	Ф c2 — e2	Ф b4 — c4 ⁴⁾
C d3 : c4	b7 — b5	30.	C b2 — a3	Ф c4 : e2
C c4 — b3	a7 — a5	31.	K d4 : e2	T c5 — d5
b4 : a5	K b8 — a6	32.	T d1 : d5	C e7 : a3
e3 — e4	0 — 0	33.	T d5 — d3	C a3 — c5
0 — 0	K f7 — g5	34.	K e2 — d4	Чорні здалися.

¹⁾ Мета цього ходу: білі доглядають пункта f5 і загрожують після f5 — d7 c4 : d5 і чорні муситимуть брати пішаком С, що дасть білим можливість атакувати по лінії С.

²⁾ Хід не найкращий, бо він відбирає поле для К b8.

³⁾ Білі загрожують 12. К f3 — e5 C d6 : e5 13. d4 : e5 K f7 : e5 14. d3 — e2! і тоді вони захоплять діагоналю a1 — h8.

⁴⁾ Блискуча комбінація: на 20... c6 : d5 білі грають 21. К c3 : d5 22. Ф c2 — d1 C d7 — c6 23. f2 — f4 Ф g5 — h4 24. К f6 + і т. д.

⁵⁾ Білі мають 2 зв'язаних пішака за якість.

⁶⁾ Прискорює кінець, але і інші ходи не спасли б партії.

Ця партія грана в гострому епілоді Альохіна.

Партія № 38. Індійська.

Відіграна у 17-му турі у Земмерінгу

Білі — Р. Реті.

Чорні — К. Гильг..

1.	d2 — d4	K g8 — f6	18.	C d4 — b2	b6 — b5
2.	c2 — c4	e7 — e6	19.	C c4 — b3	e5 — e4
3.	K b1 — c3	C f8 — b4	20.	K f3 — d4	Ф e7 — d6
4.	e2 — e3	b7 — d6	21.	g2 — g3	Ф d6 — d7
5.	C c1 — d2	C c8 — b7	22.	T f1 — d1	Ф d7 — h3
6.	K g1 — f3	c7 — c5	23.	Ф e2 — f1	Ф h3 — h5
7.	d4 : c5	C b4 : c5	24.	Ф f1 — e2	Ф h5 — h3
8.	C f1 — d3	0 — 0	25.	Ф e2 — f1	Ф h3 — h5
9.	0 — 0	d7 — d6	26.	T a1 — c1!	K f6 — g4
10.	Ф d1 — e2	d5 : c4	27.	Ф f1 — g2	K g4 — e5
11.	C d3 : e4	K b8 — c6 ¹⁾	28.	T c1 — c5	C b8 — d6
12.	a2 — a3	Ф d8 — e7	29.	g3 — g4!! ¹⁾	Ф h5 : g4
13.	b2 — b4	C c5 — d6	30.	Ф g2 : g4	K e5 : g4
14.	K c3 — b5 ²⁾	C d6 — b8	31.	T c5 — g5	K g4 — e5
15.	C d2 — c3	a7 — a6	32.	f2 — f4!	K e5 — d3
16.	K b5 — d4	K c6 : d4	33.	T d1 — d3	h7 — h6
17.	C c3 : d4	e6 — e5! ³⁾	34.	T g5 — g3 ⁵⁾	Чорні здалися.

¹⁾ Позиції обох майже симетричні і тепер білі домагаються ще слоном захопити велику діагоналю для атаки.

²⁾ Щоб не дати білим переваги 2 слонів, на 14. К e5 білі грають 15 К d6 K : f3 + 16. g2 : f3, далі e3 — e4 і потім матимуть можливість атакувати по відкритій лінії g.

³⁾ Білі не можуть грати C : b6, по після ходів чорних e4 і Ф d6 вони втрачають фігуру.

⁴⁾ Цікаво зіграно; на Ф h5 — h4, або h6 білі грають К f5. На 29. Ф g6 білі жертвують якість 30. Т : e5 C : e5 31. К f5.

⁵⁾ Простий хід, що веде до виграву, на 34... e : d 35. К f5 g5 36. Т h3 : h6.

Одна з найкращих партій Земмерінгського турніра.

Партія № 12 Косяк

Віграна в 12-м турі турніра чемпіоната м. Харкова по шашкам.

Білі — А. Черакшин.

Чорні — Б. Вербицкий.

c3 — b4	b6 — c5
b2 — c3	f6 — g5
c3 — d4	g7 — f6
d4 : b6	a7 : c5
a1 — b2	g5 — h4
g3 — f4	f6 — g5
b2 — c3	h8 — g7
b4 — a5	c5 — b4

9.	a3 : c5	d6 : b4
10.	c3 — d4	b4 — a3
11.	d2 — c3	e7 — d6
12.	d4 — e5	d6 — c5
13.	c3 — b4	c7 — d6
14.	e5 : c7	b8 : d6
15.	f4 — e5!	d6 : d2
16.	b4 : d6	d8 — e7
17.	e1 : c3	e7 : c5
18.	c3 — b4	c5 — d4
19.	b4 — c5	чорні здалися.

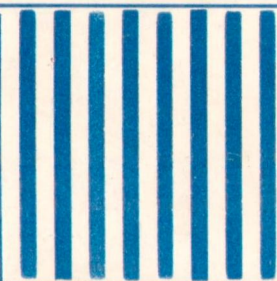
В
у
Ф
к
у

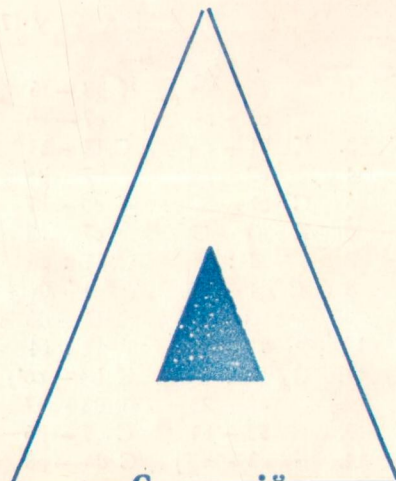
НАЙБЛИЖЧИЙ ВИПУСК
ЯЛТІНСЬКА КІНО-ФАБРІКА

ВУФКУ

КІРА -

К
І
Р
А
А

Сценарій
ВАЛЕРСЬКОЇ
і ПЛЕСЬКОГО

за романом
Панаїт ІСТРАТІ

РЕЖИСЕР Б.С. ГЛАГОЛІН

Оператор ФАРКАШ

В У Ф К У

І
Р
А
Л
І
Н
А